

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดให้มีการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้แต่ละท้องถิ่นดูแลจัดการปัญหาของตนเองในระดับท้องถิ่น ทำให้สามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละท้องถิ่นได้ โดยกำหนดไว้ในหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 76 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐทุกระดับ และมาตรา 78 รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น และในหมวด 9 รวม 9 มาตรา ตั้งแต่มาตรา 282 ถึงมาตรา 290 สรุปได้ว่ารัฐต้องให้ความสำคัญแก่ท้องถิ่นตามหลักการปกครองตนเอง โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายจะมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงิน การคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนโดยเฉพาะ ภายใต้กรอบของกฎหมาย รัฐบาลเป็นผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่จำเป็นเท่านั้น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2548, หน้า 2)

จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 284 ก่อให้เกิดพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งมีสาระสำคัญในการกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง และในหมวด 2 มาตรา 16 (1) ได้กำหนดให้องค์กรบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงาน ประกอบกับระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ได้ระบุไว้ชัดเจนในหมวด 3 การจัดทำแผนพัฒนาซึ่งหมายความรวมถึงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและแผนพัฒนาสามปีนั้น ต้องจัดประชุมประชาคมท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นหลักการพัฒนาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์การ

พัฒนา รวมทั้งสอดคล้องกับปัญหา ความต้องการของประชาคมและชุมชน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2548, หน้า 3-4)

ทั้งนี้เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในอดีตเรามักจะหมายถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมือง โดยให้ความสำคัญกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเท่านั้น ซึ่งเป็นลักษณะของประชาธิปไตยแบบตัวแทน คือประชาชนมอบอำนาจให้แก่ผู้แทนที่ตนเลือกเข้าไปทำหน้าที่เป็นผู้ตัดสินใจและแก้ปัญหาแทนตน ซึ่งภายใต้สภาพสังคมในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปมาก มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ประชาชนมีความคิดเห็นที่หลากหลายมากขึ้นทำให้ระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทนไม่สามารถตอบสนองความต้องการและปัญหาของประชาชนได้ ทำให้สังคมในปัจจุบันให้ความสำคัญกับประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นรูปแบบที่นอกจากจะให้ประชาชนเลือกผู้แทนเข้าไปทำการปกครองและบริหารแล้ว ยังเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจของรัฐบาลที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของพวกเขาอีกด้วย และเหตุผลที่ทำให้ประชาชนควรเข้าไปมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่น คือประชาชนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม หรือหมายถึงการเป็นพลเมือง และในฐานะการเป็นพลเมืองนั้น ประชาชนย่อมจะมีสิทธิหน้าที่ในการร่วมกันกำหนดทิศทางของประเทศ หรือสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่เพราะประชาชนเป็นผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นนั้นย่อมที่จะทราบและเข้าใจปัญหา และความต้องการของท้องถิ่นได้ดีกว่า ทำให้แนวทางการพัฒนาหรือโครงการต่างๆ ที่เกิดขึ้นสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่นั้นๆ และโครงการต่างๆ ได้รับการยอมรับจากประชาชน ช่วยลดความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้น ตลอดจนทำให้ประชาชนและท้องถิ่นร่วมกันรับผิดชอบต่อผลของแผนหรือโครงการดังกล่าวร่วมกัน และการมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นการรองรับการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ทั้งในรูปแบบการสนับสนุนกิจกรรมและการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การเสนอความคิดเห็น ตลอดจนการตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้ประชาชนสำนึกในความเป็นเจ้าของพื้นที่หรือชุมชนของตนเอง ซึ่งทำให้ท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง

เหตุผลที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อป้องกันและตรวจสอบการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะความเสียหายต่างๆที่เกิดขึ้นจากปัญหาคอร์รัปชัน/ความไม่โปร่งใสในการบริหารงานนั้น ส่งผลกระทบทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งนั้นๆ และกระทบไปถึงประชาชนในพื้นที่และชุมชนแห่งนั้นด้วย

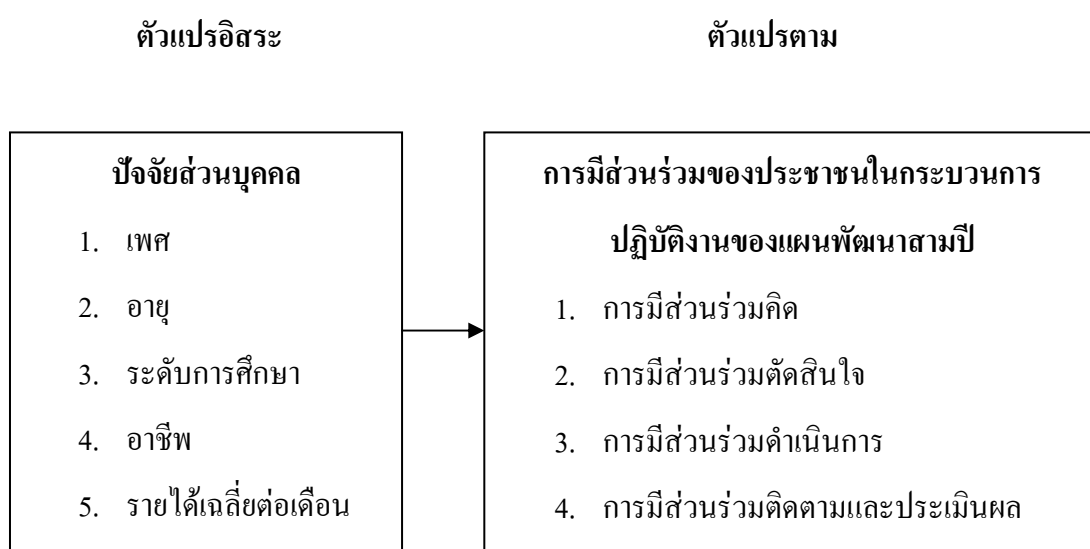
จากที่มาและความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน มีหน้าที่และความรับผิดชอบในกระบวนการปฏิบัติงานของแผนพัฒนาท้องถิ่น จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการปฏิบัติงานของแผนพัฒนาสามปี องค์การบริหารส่วนตำบลวัดขอม อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อ

ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการปฏิบัติงานของแผนพัฒนาสามปี องค์การบริหารส่วนตำบลวัดยม และเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการปฏิบัติงานของแผนพัฒนาสามปี องค์การบริหารส่วนตำบลวัดยมโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เพื่อเป็นข้อมูลในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการปฏิบัติงานของแผนพัฒนาสามปี ยังผลให้แผนพัฒนาสามปี สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและสามารถพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการปฏิบัติงานของแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.2556-2558) องค์การบริหารส่วนตำบลวัดยมอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการปฏิบัติงานของแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2556-2558) องค์การบริหารส่วนตำบลวัดยมโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในกระบวนการปฏิบัติงานของแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2556-2558) องค์การบริหารส่วนตำบลวัดยมแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวัดยมจำนวน 2,209 คน
2. พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวัดยม
3. ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ได้แก่ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2557 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2557 จำนวน 2 เดือน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลวัดยม อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. แผนพัฒนาสามปี หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดยมที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดยม อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลาสามปี (พ.ศ. 2556 – 2558) โดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี
3. การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และร่วมติดตามและประเมินผลด้วยตนเอง ในโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ที่อยู่ในแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2556 – 2558) ขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดยม อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
4. การมีส่วนร่วมคิด หมายถึง ประชาชนร่วมคิดกำหนดความต้องการ ตลอดจนร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมให้ข้อเสนอแนะ เพื่อตอบสนองความต้องการและแก้ปัญหาของชุมชน
5. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง ประชาชนร่วมตัดสินใจในการคัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญของโครงการ/กิจกรรมต่างๆ โดยพิจารณาจากความจำเป็นเร่งด่วน ระยะเวลาในการดำเนินการ และงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดยม

6. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการหมายถึง ประชาชนร่วมลงมือปฏิบัติในโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเองเช่น ร่วมเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างในโครงการต่างๆ ร่วมไปศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาตนเองและชุมชนเข้าร่วมโครงการต่างๆ เป็นต้น

7. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล หมายถึง ประชาชนร่วมติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ว่าอยู่ภายใต้ระยะเวลา และงบประมาณที่กำหนดไว้หรือไม่ และผลของการดำเนินโครงการ บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ ตลอดจนร่วมแสดงความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานว่ามีข้อบกพร่องอย่างไร เพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการปฏิบัติงานของแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2556 - 2558) องค์การบริหารส่วนตำบลวัดยมอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการปฏิบัติงานของแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2556 - 2558) องค์การบริหารส่วนตำบลวัดยม อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล